

וי3א - יחידה שנייה: מקום וחלום

- י. וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה
יא. וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שֵׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ,
וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.
יב. וַיַּחְלֵם וְהִנֵּה סֹלֶם מֻצָּב אֲרָצָה וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה
מִלְאָכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ...
יג. וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר:
אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי.
יד. וַיִּירָא וַיֹּאמֶר: מַה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה.
יז. אִין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם.
יח. וַיִּשְׁכַּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאָבֶן אֲשֶׁר-שָׂם מִרְאֲשֹׁתָיו וַיִּשֶׂם
אֹתָהּ מִצְבָּה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ.
יט. וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית-אֵל וְאוֹלָם לְזֵז שֵׁם הָעִיר
לְרֹאשְׁנָה.

(בראשית, פרק כח)

🔊 קראו את הקטע בקול רם בכיתה והאזינו לו היטב.

הקיפו בתוך הקטע:

בעיגול אדום – את הפעולות אותן מבצע יעקב

בעיגול כחול – את המראות אותם חולם יעקב

בעיגול ירוק – את שמות המקומות המופיעים בקטע

סמנו במפה שבכיתה את המקום שבו חלם יעקב את חלומו ואת השם שנתן למקום לזה –

האם עדיין קיים בימינו מקום בשם הזה?

בעיגול חום – את הפעמים בהם מופיעה המילה מקום בקטע.

מדוע לדעתכם מופיעה המילה הזאת פעמים כה רבות?

מי "מסתתר" מאחורי המילה "מקום"?

תארו במילים שלכם, מה ראה יעקב בחלומו?

מדוע גרם החלום ליעקב לחשוב שיש משהו מיוחד במקום בו הוא נמצא? _____

כיצד קרא יעקב למקום ומדוע קרא לו כך, לדעתכם? _____

כיצד אתם מבינים את הביטוי "שער השמיים"? _____

המילה סֶלֶם היא "מילה יחידאית" במקרא, כלומר היא איננה מופיעה בשום מקום אחר ולכן קשה לנו מאד להבין מה בדיוק ראה יעקב בחלומו. במה עלו וירדו המלאכים? האם היה זה 'סולם' כפי שאנחנו מבינים את המילה בעברית בת ימינו או אולי היה זה סוג של מסלול אחר שעליו התהלכו המלאכים? כיצד אתם מדמיינים את אותו סֶלֶם מסתורי?



ציירו את חלום יעקב כפי שאתם מבינים ומדמיינים אותו (כדאי גם לייצר יצירה כיתתית גדולה שתיבנה מחומרים שונים ותתלה על אחד הקירות)

שיעורי בית: ציירו או ספרו על חלום שחלמתם והיה לכם משמעותי/ משמח/ מפחיד. האם, לדעתכם, יש חלומות שמתגשמים?



וי'א - יחידה פיסיית: עבודה עצמית: הנדר

יח. וַיִּשְׁכֶם יַעֲקֹב בְּבֶקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֹׁתָיו וַיִּשָּׂם
אֹתָהּ מִצְּבָה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֵאשָׁהּ...

כ. וַיִּזְרַר יַעֲקֹב נֶדָר לְאִמּוֹ:

אם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי

וַיִּשְׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ

וְנָתַן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וְכֶגֶד לְלַבֵּשׁ.

כא. וַיִּשְׁכְּתֵי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי

וַיְהִי יְהוָה לִי לֵאלֹהִים.

כב. וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי מִצְּבָה יְהִי בַּיִת אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תֵּתֵן
לִי

עֲשֵׂר אֶעֱשֶׂרְנֹו לָךְ.

א. וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רֶגְלָיו וַיֵּלֶךְ אֶרְצָה בְּנֵי קֶדֶם.

(בראשית, פרקים כח-כט)

🔗 קראו את הקטע בקול רם בכיתה והאזינו לו היטב.

הקיפו בתוך הקטע:

בעיגול אדום – את בקשות יעקב מה'.

בעיגול כחול – את מה שהוא מבטיח לעשות בתמורה לקיום בקשותיו.

בעיגול חום – מילה שמשמעותה דומה למילה הבטחה.

בעיגול ירוק – מילת תנאי

📝 כתבו כאן את המילים הקשות להבנה בקטע:

לאחר שהתעורר הציב יעקב לה' 'תנאי' – מהו? (כתבו את הבקשות וההבטחות במילים שלכם)

אם

אז

הידענות? נדרים

כשאדם מבטיח לעשות מעשה מסוים בתמורה להתגשמות בקשה שלו – אנחנו אומרים שהוא נודר נדר. נדר הוא כמו הבטחה רק שאסור בתכלית האיסור להפר אותו. בעבר נהגו לידור את הנדר בפני עדים בבית הדין כדי להדגיש את חשיבות קיומו. גם הפרת הנדר יכולה להיעשות רק בתנאים מסוימים. דינים וסוגי נדרים מפורטים במשנה במסכת נדרים.

כל נדר: היא תפילה הנאמרת לפני תפילת ערבית של ליל יום כיפור, הכוללת הכרזה על ביטול נדרים ושבעות של ציבור המתפללים. התפילה נחשבת בציבור לאחת התפילות החשובות והמרגשות בעיקר בשל זמן אמירתה (עם כניסת יום כיפור), ובשל הלחן המרגש שלה..

בלי נדר: היא אמירה שאנשים נוהגים לומר כשהם אינם בטוחים שיוכלו לעמוד בהתחייבותם. לדוגמא: "אבוא אליך מחר בשעה שלוש, בלי נדר".

וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֲשֹׂר אֶעֱשֶׂנּוּ לָךְ - מה הבטיח כאן יעקב? האם אתם מכירים אנשים

ש"מעשרים מעשר" גם בימינו? מה הם עושים בו?

פרשנות:

"וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו" מה פירוש יעקב נשא את רגליו?


הרי בד"כ הרגליים הן הנושאות את האדם!


אלא מלמד שנעשה קל מרוב השמחה שהיה לו,


מפני שאמר לו הקב"ה: "והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך"

(עיבוד למדרש אגדה המצוטט גם אצל רש"י)

מהו הקושי בפסוק? 

כיצד מסביר אותו מדרש האגדה? 

באיזה "מצב רוח" עזב יעקב את בית אל? 

מה תרם ל"מצב הרוח הזה"? 

מתי אנחנו מרגישים (או הרגשנו) ש"רגלינו נושאות אותנו"? 

ויצא - יחידה רביעית: זרות

- א. וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם.
- ב. וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עזרי צאן רבצים עליה
כי מן-הבאר ההוא ישקו העזרים והאכן גדלה על פי הבאר...
- ד. ויאמר להם יעקב: אחי מאין אתם?
ויאמרו: מסרן אנחנו.
- ה. ויאמר להם: הידעתם את לכן בן נחור?
ויאמרו: ידענו.
- ו. ויאמר להם: השלום לו?
ויאמרו: שלום, והנה רחל בתו באה עם הצאן.
- ז. ויאמר: הן עוד היום גדול, לא עת האסף המקנה? השקו הצאן ולכו רעו.
- ח. ויאמרו: לא נוכל עד אשר יאספו כל-העזרים וגללו את-האכן
מעל פי הבאר והשקינו הצאן.
- ט. עזנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן אשר לאביה כי רעה היא.
- י. ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לכן אחי אמו ואת צאן לכן
אחי אמו ויגש יעקב ויגל את-האכן מעל פי הבאר וישק את-
צאן לכן אחי אמו.
- יא. וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך.

(בראשית, פרק כט)

קראו את הקטע בקול רם בכיתה והאזינו לו היטב.



יעקב עזב ארץ ובית והגיע למקום זר לו לחלוטין, הקיפו בעיגול כחול את הדברים
שאמר ועשה המצביעים על הזרות שלו.



כיצד ניסה יעקב "להתמצא" במקום החדש? מה עשה כדי להרגיש פחות זר?

כיצד הרגיש יעקב לדעתכם כשפגש לפתע את רחל, קרובת משפחתו? _____

האם אתם יכולים להסביר כיצד הצליח להרים בכוחות עצמו את האבן הכבדה שהייתה על

הבאר? _____

- ❁ כיצד אתם מרגישים כשאתם מגיעים למקום חדש?
- ❁ מה אתם עושים כדי להשתלב במקום החדש?
- ❁ האם לפעמים נוח לנו להיות זרים במקום חדש?
- ❁ מה הופך אדם לזר? כיצד יודעים שאדם הוא זר במקום?
- ❁ כיצד אתם מתייחסים בד"כ לאדם זר המגיע ליישוב או לכיתה שלכם?

שבוע לאחר הגעתו לחרון, כתב יעקב לאימו רבקה, מכתב שחזרו את המכתב שכתב ותארו בו את שעבר עליו ואת רגשותיו. נסו לתאר במכתב מה קרה, לדעתכם, אחרי פגישת יעקב ורחל ליד הבאר. התייחסו במכתבכם לפסוק: "וַיִּשְׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קְלוֹ וַיִּבְדֵּי".



קראו יחד את שאירע ליעקב בחרון:

- יב. וַיִּגְדַּל יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אַחֵי אַבְיָהָ הוּא וְכִי בֶן רַבְקָה הוּא וַתֵּרַץ וַתִּגְדַּל לְאַבְיָהָ.
- יג. וַיְהִי כַשְׂמֹעַ לְבֶן אֶת שְׁמֵעַ יַעֲקֹב בֶּן אַחֲתָנוּ וַיֵּרַץ לִקְרָאתוֹ וַיַּחֲבֹק לוֹ וַיִּנְשֹׂק לוֹ וַיְבִיאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ וַיִּסְפֹּר לְלֶבֶן אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.
- יד. וַיֹּאמֶר לוֹ לֶבֶן: אֵד עֲצָמֵי וּבִשְׂרֵי אֶתָּה וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים.
- טו. וַיֹּאמֶר לֶבֶן לְיַעֲקֹב: הֲכִי אַחֵי אֶתָּה וְעַבְדְּתָנִי חָנָם הַגִּידָה לִּי מַה מְשַׁכְּרְתָּד.
- טז. וַלֶבֶן שָׁתִי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לָאָה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רַחֵל.
- יז. וַעֲיִנֵי לָאָה רַכּוֹת וְרַחֵל הֵיטָה יַפֹּת-תֵּאֵר וַיִּפֹּת מִרְאָהָ.
- יח. וַיֶּאֱהָב יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבְדָּךָ שְׁבַע שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֵד הַקְּטָנָה.
- יט. וַיֹּאמֶר לֶבֶן טוֹב תַּתִּי אֶתָּה לָד מִתַּתִּי אֶתָּה לְאִישׁ אַחֵר שְׁבָה עִמָּדִי.
- כ. וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שְׁבַע שָׁנִים וַיְהִיו בְּעֵינָיו כְּיָמִים אַחָדִים בְּאֵהָבָתוֹ אֶתָּה.
- כא. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לֶבֶן: הֲבָה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמִי וְאַבּוֹאָה אֵלֶיָּהָ.
- כב. וַיֹּאסֹף לֶבֶן אֶת כָּל אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁפָּתָהָ.
- כג. וַיְהִי בְעָרֵב וַיִּקַּח אֶת לָאָה בָתוֹ וַיָּבֵא אֶתָּה אֵלָיו וַיָּבֵא אֵלֶיָּהָ...
- כד. וַיְהִי בַבֹּקֶר וַהֲנִה הִיא לָאָה וַיֹּאמֶר אֶל לֶבֶן: מַה זֹאת עָשִׂיתָ לִּי? הֲלֹא בְרַחֵל עַבְדְּתִי עִמָּד וְלָמָּה רַמִּיתָנִי.
- כו. וַיֹּאמֶר לֶבֶן: לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקּוֹמָנוּ לְתַת הַצְּעִירָה לַפְּנֵי הַבְּכִירָה.
- כז. מָלֵא שְׁבַעָה זֹאת וַנִּתְּנָה לָד גַּם אֶת זֹאת בְּעַבְדָּהָ אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת.
- כח. וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיִּמְלֵא שְׁבַעָה זֹאת וַיִּתֵּן לוֹ אֶת רַחֵל בָּתוֹ לוֹ לְאִשָּׁהָ.

וי3א - יחידה חמישית: אמהות ובניס (ובת אחת)

לא. וינרא יהוה כי שנואָה לאָה ויפּתח אָת רחמָה ורחל עקרה.

לב ויתהר לאָה ותלד בן ותקרא שמו ראובן כי אמרה: כי רָאָה יהוה בעֲנֵי כי עָתָה יִאָהבני אישִי. לג. ויתהר עוד ותלד בן ותאמר: כי שָׁמַע יהוה כי שְׁנוּאָה אֲנֹכִי ויִתֶּן-לִי גַם אֶת זֶה ותקרא שמו שמעון. לד. ויתהר עוד ותלד בן ותאמר: עָתָה הִפְעַם יִלְוֶה אִישִי אֵלַי כי יִלְדֹתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָּנִים עַל-כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לְוִי. לה. ויתהר עוד ותלד בן ותאמר: הִפְעַם אֹדְדָה אֶת יְהוָה. עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֵד מִלְדָּת.

א. ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחיתה ותאמר אל-יעקב הבה-לי בנים ואם-אין מִתָּה אֲנֹכִי. ב. ויחר אף יעקב ברחל ויאמר: הֲתַחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר מִנַּע מִמֶּךָ פְּרִי בֶטֶן? ג. ותאמר: הֲנִי אֲמַתִּי בְלָהָה, בֵּא אֵלַיָּה וְתִלְדַּעַל בְּרַפִּי וְאֲבִנָּה גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה. ד. ויתן לוֹ אֶת בְּלָהָה שִׁפְחָתָה לְאִשָּׁה וַיֵּבֵא אֵלַיָּה יַעֲקֹב. ה. ויתהר בְּלָהָה וְתִלְדַּעַל יַעֲקֹב בֶּן.

ו. ותאמר רחל: דָּנְנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקוֹלִי ויִתֶּן לִי בֶן. עַל כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ דָּן. ז. ויתהר עוד ותלד בְּלָהָה שִׁפְחַת רַחֵל בֶּן שְׁנֵי לַיַּעֲקֹב. ח. ותאמר רחל: נִפְתּוּלִי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי עִם אַחֲתִי גַם יִכְלֹתִי. ותקרא שמו נפתלי.

ט. ותרא לאָה כי עֲמַדָּה מִלְדָּת וַתִּקַּח אֶת זֶלְפָּה שִׁפְחָתָה וַתִּתֶּן אֹתָהּ לַיַּעֲקֹב לְאִשָּׁה. י. ותלד זֶלְפָּה שִׁפְחַת לְאָה לַיַּעֲקֹב בֶּן. יא. ותאמר לאָה בָּא גֵד, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גֵד. יב. ותלד זֶלְפָּה שִׁפְחַת לְאָה בֶּן שְׁנֵי לַיַּעֲקֹב. יג. ותאמר לאָה: בְּאִשְׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת. וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אֲשֶׁר...

יז. וישמע אֱלֹהִים אֶל לְאָה וַתִּהַר וְתִלְדַּעַל לַיַּעֲקֹב בֶּן חֲמִישִׁי. יח. ותאמר לאָה: נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשְׂשַׁכָּר. יט. ויתהר עוד לְאָה וְתִלְדַּעַל בֶּן שְׁשִׁי לַיַּעֲקֹב. כ. ותאמר לאָה: זָבַדְנִי אֱלֹהִים אֹתִי זָבַד טוֹב הִפְעַם יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי כִּי יִלְדֹתִי לוֹ שֵׁשָׁה בָּנִים, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ זְבֻלֹן.

כא. ואחר ילדה בת ותקרא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה.

כב. ויזכר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וישמע אֵלַיָּה אֱלֹהִים ויִפְתַּח אֶת רַחְמָה.

כג. ויתהר ותלד בן ותאמר: אֶסְף אֱלֹהִים אֶת חֲרָפָתִי. כד. ותקרא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף, לְאֹמֶר: יוֹסֵף יְהוָה לִי בֶן אַחֵר.

(בראשית, פרקים, כט-ל)

📌 קראו את הקטע בקול רם בכיתה והאזינו לו היטב.

הקיפו בתוך הקטע:

בעיגול אדום – את שמות הילדים שנולדו ליעקב בחרן.
בעיגול כחול - את שמות אמהות הילדים הללו.

וַיֵּרָא יְהוָה כִּי שָׁנוּאָה לָאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וַרְחַל עֵקֶרָה – הסבירו את הפסוק הזה במילים שלכם, מדוע הייתה לאה "שנואה"? מה עשה ה' בראותו את המצב הקיים במשפחת יעקב?


_____ מייהי אישה עקרה? על מי עוד נאמר שהייתה עקרה? _____

הקיפו **בעיגול ירוק** את הפסוקים בהם מתייחסת רחל לעקרותה, כיצד זה גורם לה להרגיש?

_____ כיצד היא מנסה להתגבר על עקרותה? _____

_____ כיצד מבקשת לאה להתגבר על תחושתה שהיא "שנואה"? _____

_____ האם אתם מכירים בסביבתכם גברים הנשואים למספר נשים? _____


שאלת רשות: קראו את הפסוקים הבאים מתוך ספר דברים (פרק כא) וענו על השאלות:

טו. כִּי תִהְיֶינָּךְ לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים: הָאֶחָת אֲהַוְּבָה וְהָאֶחָת שְׁנוּאָה. וַיִּלְדוּ לוֹ בָּנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׁנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לַשְּׁנוּאָה.

טז. וְהָיָה בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ אֶת בְּנָיו אֶת אֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ - לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֲהוּבָה עַל פְּנֵי בֶן-הַשְּׁנוּאָה הַבְּכֹר.


יז. כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׁנוּאָה יִכִּיר לְתֵת לוֹ פִּי שְׁנָיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ- כִּי הוּא רֵאשִׁית אֲנוֹ לוֹ מִשְׁפֵּט הַבְּכֹרָה.

_____ איזה מצב מתארים הפסוקים ואיזה מצב הם מנסים למנוע? _____

_____ לאיזה חוק, עליו למדנו בפרשה הקודמת, מתייחסים הפסוקים? _____

היזאת? פוליאמיה:

משמעות המילה פוליאמיה ביוונית היא נישואין מרובים, כלומר, לבני זוג רבים (ביגמיה משמעותה נישואין לשתי נשים). בעולם היהודי האשכנזי נאסר המנהג הזה ע"י חרם דרבינו גרשום בשנת 1000 לספירה. גם ביהדות אתיופיה לא הייתה נהוגה פוליאמיה, עוד בטרם נודע בה על חרם דרבינו גרשום. יחד עם זאת, תופעת הפוליאמיה קיימת עדיין בקרב היהודים בישראל, בעיקר אצל יוצאי תימן מבוגרים שהספיקו להינשא לשתי נשים לפני שעלו לארץ. כיום אסורה הפוליאמיה בדין האזרחי והרבני בישראל: "נשוי הנושא אישה אחרת, ונשואה הנישאת לאיש אחר, דינם – מאסר חמש שנים" (חוק העונשין, סימן ח': ריבוי נישואין, סעיפים 176-183).


 מדוע לדעתכם נאסרה הפוליאמיה בקרב יהודים ובמדינות רבות נוספות?

כמה ילדים נולדו ליעקב בחרן? כתבן כאן את שמותיהם ושמות אמותיהם:

				שם האם שם הילד
				1
				2
				3
				4
				5
				6
				7

סדרו את ילדי יעקב עפ"י סדר לידתם:

אשר, לוי, יששכר, גד, דינה, ראובן, יוסף, נפתלי, מנשה, יהודה, דן, שמעון, זבולון

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____
 5. _____ 6. _____ 7. _____ 8. _____
 9. _____ 10. _____ 11. _____ 12. _____

שאלת ידע כללי: חסר כאן ילד אחד, האם אתם יודעים מיהו ומיהי אימו?

_____ מדוע הוא חסר?

מתחונן בין השם לבין השורש או המילה ממנה בא:

- | | |
|-------|--|
| שמעון | ר.א.ה – לראות (אמי רצתה שכולם יראו שנולד לה בן) |
| יוסף | י.ס.ף – (אמי קיוותה שאלוהים יוסיף לה בן נוסף אחרי) |
| יששכר | מילה נרדפת ל מזל (אמי האמינה ש"בא לה מזל" כשנולדתי) |
| ראובן | תודה – (אמי ביקשה להודות לאלוהים אחרי לידתי) |
| יהודה | שכר – (אמי האמינה שאני שכר שקיבלה על שנתנה את שפחתה לאבי) |
| גד | ש.מ.ע – לשמוע (אמי האמינה שאלוהים שמע את מצבה הקשה) |
| לוי | ל.ו.ה – (אמי האמינה כי משנולדתי אבי ילווה אותה יותר משעשה בעבר) |

שיעורי בית: האם אתם יודעים מהי משמעות שמכם ומדוע ניתן לכם? (אם לא, שאלו את הורייכם)



ציירו כאן את משפחתו של יעקב בסוף תקופת שהותו בחרן :



אני אוהב אותך לאה / מילים : אהוד מנור / לחן וביצוע : צביקה פיק

אל ימר ליבך על אחותך
הן בנייד לצידך יושבים
אל תפני אישה את מבטך
כל חלומותי קרובים.

מה בקשתך אמרי לאה
שבע השנים חלפו מזמן
ונותרה רק עוד שעה
טרם יסגר הגן.

הנה ימים רבים חלפו...

הנה ימים רבים חלפו
ושתי ידי עייפו
ועינייך מה יפו
כעיני רחל.

אני אוהב אותך לאה
אוהב אותך גאה
אם אשכח אותך לאה
שמי לא ישראל.

את אותו הבוקר לא אשכח
כשטמנת ראשך בתוך הכר
אור השמש על האוהל נח
וראשי הלום שיכר.

כשלחשתי באוזנך את שמה
את ידי אספת ביד קרה
ודמעה אחת חמה
אל כפות ידי נשרה.

כיצד מבין אהוד מנור את מערכת היחסים בין יעקב ללאה?



פרשת ויצא - לאן חובה

כתבה: גלית ביתן

ויצא יעקב, מבאר שבע; וילך, חרנה.
ויפגע במקום וילן שם, כי-בא השמש,
ויקח מאבני המקום, וישם מראשיתו

וישכב, במקום ההוא.

ויחלם, והנה סלם מצב ארצה, וראשו, מגיע השמימה
והנה סלעכי אלהים, עלים וירדים בו.
והנה ה' נצב עליו, ויאמר: אני ה' אלהי אברהם אביך, ואלהי יצחק
הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך.

והיה זרעך כעפר הארץ, ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה
ונברכו בך כל-משפחת האדמה, ובזרעך.

והנה אנכי עסף, ושמרתיך בכל אשר תלך,

והשבתיו, אל האדמה הזאת

כי, לא אעזבך, עד אשר אם עשיתי את אשר-דברתי לך.

ויקץ יעקב, משנתו, ויאמר: אכן יש ה' במקום הזה ואנכי, לא ידעתי.

ויראה, ויאמר: מה נורא, המקום הזה, אין זה כי אם בית אלהים, וזה, שער השמים.

וישכם יעקב בכקר ויקח את האבן אשר שם מראשיתו, וישם אותה מצבה ויצק שמן

על ראשה ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשנה.

ויזר יעקב, נדר לאמר: אם יהיה אלהים עמדי, ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך,

ונתן לי לחם לאכל, וכגד ללבוש. ושבתי בשלום, אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים.



וְהָאֵבֶן הַזֹּאת, אֲשֶׁר שִׁחֲתִי מִצָּכָה יְהוָה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֶׂה אֲעֲשֶׂה לָךְ.

(בראשית כח)



נפתח בשיחה על משמעות חלומו של יעקב:

כיצד ניתן להבין את החלום ואת המוטיבים שבו (מה מסמל הסולם? והמלאכים העולים והיורדים?)

כיצד הבין יעקב את החלום?

מדוע חשב יעקב שמדובר במקום "נורא"?

מה גרם ליעקב לחשוב שהחלום אמיתי ושיש בו מסר מאלוהים?

לגנות: חשוב כאן להסביר: בעבר האמינו בני האדם כי החלומות מבטאים איזושהי אמת אלוהית: נבואה, מסר מאלוהים, הבטחה, איום וכו'. כיום מרבית האנשים מאמינים כ החלום מבטא פחדים שלנו, תקוות, מחשבות, דאגות וחוויות שאנחנו חווים או חוונו לאחרונה.

הנה דוגמא לדברי חז"ל על חלומות שונים:

אמר רבי חנינא: הרואה באר בחלום – יזכה לחיות בשלום.

הרואה שמן זית בחלום – ילמד הרבה תורה

הרואה תרנגול בחלום – יצפה לבן זכר

הרואה תרנגולת – תצמח לו גינה יפה ליד ביתו

העולה לגג בחלום – עולה לגדולה [=נעשה אדם חשוב, מפורסם]

(עפ"י: ברכות, נו, נו)

מה הקשר, לדעת הילדים, בין הסמל לבין משמעותו מבחינת חז"ל?
הוסיפו "סימנים" משלכם

על מה אנו חולמים?

מהו חלום טוב ומהו חלום רע?

כיצד אנחנו מתעוררים מחלומות טובים או רעים (ניתן ללמד את המילה סיוט), האם אנחנו מתייחסים לחלום אחרי שאנחנו מתעוררים? (בניגוד ליעקב שהאמין שה' מוסר לו מסר ומחזק אותו לקראת עזיבתו את הארץ)

האם הילדים אוהבים לחלום?

האם הם תמיד זוכרים את החלומות?

למי הם מספרים אותם?

מהו החלום הטוב ביותר שחלמתי? ספרו אותו בכיתה – ניתן גם לנסות לפרש חלום כלשהו יחד איתם (רצוי לעשות זאת בהומור)...

ציירו חלום שהיה לכם לאחרונה או כזה שאתם זוכרים היטב.
ציירו או ייצרו בקבוצה את חלום "סולם יעקב" עפ"י דמיונכם והבנתכם
בשלב השני ניתן לשוחח על משמעותם של חלומות ומקומם בחיינו:
על גלגולי סולם יעקב באומנות ניתן לראות בקישור הבא:



<http://mikranet.cet.ac.il/pages/item.asp?item=18028>

על החלומות מתוך ויקיפדיה:

<http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%97%D7%9C%D7%95%D7%9D>

שיר שניתן ללמוד או לשיר יחד בגן:

אלהים שלי - עוזי חיטמן

אלהים שלי, רציתי שתדע
חלום שחלמתי בלילה במטה.
ובחלום ראיתי מלאך
משמים בא אלי, ואמר לי כך:
באתי משמים עברתי נדודים
לשאת ברכת שלום לכל הילדים.

וכשהתעוררתי נזכרתי בחלום
ויצאתי לחפש מעט שלום.
ולא היה מלאך ולא היה שלום.
הוא מזמן הלך - ואני עם החלום.

אלוהים שלי, רצית שתדע
חלום שחלמתי בלילה במיטה
ובחלום ראיתי מלח
ממצולות הים עלה ואמר לי כך
באתי מן המים, ממצולות הים
לשאת ברכת שלום לילדי כל העולם
לשאת ברכת שלום לילדי כל העולם

אלוהים שלי, רציתי שתדע
שהחלום הזה נשאר לי כחידה
אלוהים שלי, רציתי שתדע
על החלום שלי רציתי שתדע
אלוהים שלי, רק רציתי שתדע

וכשהתעוררתי מזכרתי בחלום
ויצאתי לחפש מעט שלום
ולא היה מלח ולא היה שלום
הוא את הבשורה לקח ואני עם החלום

<http://www.youtube.com/watch?v=fTZb0abU4Rw&feature=related>

במה דומה החלום בשיר הזה לחלומו של יעקב?

במה הוא שונה?

בשירו מתאכזב עוזי חיטמן מכך שחלומו נותר בגדר חלום:

האם ישנם חלומות שמתגשמים?

כיצד ניתן להגשים חלום?

האם התלמידים מכירים מישהו שהגשים את חלומו?

ניתן להביא סיפור לדוגמא (למשל את הסיפור הבא):

הגשים חלום: נער נכה הצטרף לטיול השנתי

אחיקם משה דוד 12/11/2009 | מעריב

אופיר אוחיון, נכה בן 17 המתנייד על כיסא גלגלים, חלם כל חייו להיות כמו כולם ולצאת לטיול שנתי, אבל ידע שזה לא אפשרי. השבוע החברים לכיתה י"א בבית הספר "יגאל אלון" בנצרת עילית הוכיחו לו שעם רצון ואהבה הכל אפשרי.



גם השנה כשהגיע הטיול השנתי, אופיר החולה בניוון שרירים היה בטוח שישאר בבית בזמן שחבריו יטיילו. אבל החברים, המנהלת אורנה פיישר ומחנכת הכיתה מזל ראובני, הכינו לו הפתעה. בשלושת הימים האחרונים של הטיול בן החמישה ימים הם שינו את המסלול שיתאים לצרכיו של אופיר, והוא טייל ונהנה מכל רגע. אורכו של מסלול הטיול בירושלים העתיקה שבו השתתף אופיר היה עשרה קילומטר. גם אביו ציון השתתף והתרגש לראות את חבריו של בנו דוחפים את עגלת הנכים בין הסמטאות, גם בעליות הקשות, שמחים לראות אותו ונהנה ונפעם מהנופים ומהריחות. הם הגיעו גם לכותל וטיפסו לאכסניה, שלבקשת בית הספר הותאמה לצרכיו של אופיר.

בתחילה הוא היה נבוך, אבל די מהר התפשט חיוך רחב על פניו. אביו ביקש לדחוף את העגלה בעצמו, אבל החברים "הדיחו" אותו מהתפקיד בנימוס. "זה הפרויקט שלנו ואתה צריך לנוח", הם אמרו לאב כשדחפו את כיסא הגלגלים בגן הוורדים, בהר הרצל וברובע היהודי.

אופיר היה מאושר וביום הטיול האחרון הודה בדמעות לחברים. "הגשתי את חלום חיי", אמר להם. "זה היה השבוע הכי מאושר בחיים שלי". ליעד הוימן, חברתו לספסל הלימודים מאז כיתה א', התרגשה מאוד אף היא "היה מאוד מרגש", היא מספרת. "זו הפעם הראשונה שכולם יחד מחוץ לבית הספר. סוף סוף אופיר היה חלק מאיתנו. בדרך כלל הוא ביישן, אבל עכשיו אנחנו שומעים אותו מתלהב ומספר כל מיני דברים. כל הכיתה השתתפה במאמץ לגרום לו אושר. זכינו להכיר בן אדם אחר.

"בבית הספר מרוצים מהצלחת המבצע. "כבר 32 שנה אני מחנכת ומעולם לא ראיתי מחזה מרגש כזה", מספרת המחנכת מזל ראובני. "זו הייתה חוויה מיוחדת. אני גאה באופיר ובתלמידים שלי". גם המנהלת אורנה פיישר מרגישה שהמאמץ היה בהחלט כדאי. "בבית הספר יש לאופיר את כל התנאים ללמוד, כולל כיתה מותאמת לו ושירותים מיוחדים", היא אומרת. "לחברים בכיתה היה ברור שהפעם אופיר מצטרף למסע ויהי מה. מיד כשיצרנו קשר עם מנהל המסע, רן יסוד, הוא שינה מסלולים והפך את הטיול לנגיש למענו.

סימונה אוחיון, אמו של אופיר, התרגשה מהמחווה של החברים ובית בספר. "הטיול הזה גרם לו אושר מיוחד", אמרה. "אני גאה בו ובחברים שלו. אופיר חזר מהטיול אדם אחר. אני רוצה להודות גם לעמותת 'שמחה לילד', שעוזרת לאופיר".

אוחיון, הבכור בין חמישה אחים, רגיל להילחם למען זכויות נכים. לפני חודשים אחדים הוא הצליח, לאחר מאבק עיקש, לגרום לעיריית נצרת עילית להתאים לנכים את מדרכות הרחוב שבו הוא מתגורר בעזרת הצבת רמפות. זה מאפשר לו לטייל ברחוב בחופשיות עם כיסא הגלגלים וגם להגיע למכולת השכונתית. אחרי הטיול המוצלח יש לו כבר תוכניות לעתיד. "אחרי שהגשתי את החלום ויצאתי לטיול שנתי, המטרה הבאה שלי היא להתנדב לצה"ל", הוא אומר. "אני מקווה שיאפשרו לי. עכשיו אני לומד נהיגה ומקווה שזה יאפשר לי להתנייד ממקום למקום".

ניתן גם לעבוד עם שירה של לאה גולדברג "כובע קסמים"

<http://www.youtube.com/watch?v=3HMqAVSgSQQ>

מצ"ב גם הצעה לדף עבודה:

**בדף הצביעה בעמוד הבא נבקש מן התלמידים לצבוע את דמות יעקב הישן ולצייר כפי
הבנתם ודמיונם את חלום הסולם בתוך צורת "הענן".**

